

“Bona gent, Déu vos guard”

El 31 de juliol passat, Mn. Josep M. Ballarín i Monset va rebre la Medalla d'or de la ciutat de Berga a l'auditori del Pavelló de Suècia en un acte al que hi va assistir el president de la Generalitat Pasqual Maragall. El següent text és el que va escriure Mn. Ballarín per dirigir-se a les autoritats i als berguedans que omplien la sala a vessar.

1. SALUTACIÓ

Bona gent, Déu vos guard.

Déu te guard Pasqual Maragall, President de casa, amb tantes hores passades junts que, només de recordar-les ens sentim tornar joves.

Déu te guard bisbe Tresserra, ara el meu bisbe, amic de tants d'anys, prou benèvol per endevinar que no sóc tan ximple com semblo.

Déu vos guard, a vosaltres, batlle i regidors de la ciutat. Déu vos guard i gràcies.

Gràcies i Déu vos guard als meus consocis del Rotary.

Gràcies i Déu vos guard a la gent de la nostra Berga, als vinguts de prop, als vinguts de lluny.

I als que es fan presents sense ser ací.

Nogensmenys que en Jordi Pujol, suara President de la Generalitat, amic de tants d'anys.

Nogensmenys que l'alcalde de Gernika, amb qui vam fer Patum sense moure'ns de la taula del sopar.

I més que cap, mossèn Ramon Anglerill, germà tant com rector, barbes de profeta major a les valls del Pedraforca.

Gràcies a tots. Tanmateix, sabeu, bona gent, arribes tan escuat a passada la vuitantena que, amb l'honor que rebo, ja no tinc cua per remenar estarrufat i satisfet de mi mateix, però el cor se m'ha fet més ample per sentir al viu aquest gest d'amistat.

2. BERGA

Ara em toca parlar de Berga, tant se val.

I ben cert que els d'ací ho entendreu a bastament, però els de per allà baix els vindrà de nou, potser perquè fan massa cabal dels sociòlegs i no s'imaginen que els capellans en sabem més. Vivim sucats en el poble.

Vet ací.

Per tots els racons d'aquesta penca de terra, ens omplim la boca dient-nos que Catalunya és una nació. Ben cert, però ens quedem curts.

Des d'una de les camps més velles del vell país, sentim i vivim que aquest és una nació de nacions. És clar que Matadepera no és una nació, però i tant que ho és Berga, amb uns tirats tan seus com els pugui tenir Andorra.

De Guillem del Berguedà fins a mossèn Forner, Berga ha tingut els seus poetes únics. Del flabiol del pastor de Vilaformiu fins al Ricard Cuadra els versos s'han fet cançons. Des del mestre de Pedret fins al Josep Maria de Martín les cançons s'han fet plàstica.

Des de l'univers amb milions d'estels, obra del poder de Déu les seves mans de Pare artesà feren aquest racó beneït de cels oberts i espais obacs.

Aquests homes de cançons sabudes i versos ocults.

3. LA PATUM

Podeu comptar que no m'ho deixo.

Fent una sola xàldiga de tantes xàldigues de les nostres llars, Berga ha creat la Patum des del no-res de les seves humanes i divines follies.

En la nostra Patum hi regolfen totes les anyades dels temps, tota la poètica, tota la música i tota la plàstica dels segles.

Cert que la nostra festa nacional va començar amb arrels de Corpus i amb la solemnió litúrgica de l'àliga, símbol reial coronat de l'evangeli de sant Joan.

Els poetes, els músics i els artistes només van poder embellir-la. Amb ells sols no hauria passat d'ací. Només la gent, la gent de la taverna amb rerefons de virolais, li podia donar la divinal folia que té. Només ells podien convertir l'àliga evangèlica en el gonfaló de la ciutat, fent-la ballar entre els esclats amb una tonada solemne com un salm, fonda com una gorga, que reviu quan tot s'ha acabat en l'olor de la plaça deserta.

Allà dies, amb la gent aplegada al Vall, la plaça quedava buida, només érem uns tres o quatre embadalits sentint un silenci esdevingut olor. Olor de tots els segles passats, olor del dia i olor dels anys a venir.

No puc dir res més.

La Patum m'ultrapassa.

4. QUERALT

Potser tu, Pasqual, no te'n recordes.

Em vas dir que Barcelona, com Atenes, té la seva Acròpolis a Montjuïc.

Sense la meravella única del Partenó i sense cap castell de canons rovellats, Berga té Queralt, tornat nom de marededéu.

En fem festa el dia de les marededéus trobades. Ací trobada per un pastor i un bou. Diuen que llegenda, però gairebé sempre les llegendes duen enfondida una veritat més real que la història.

Trobada o sense llegenda, la marededéu de l'oreneta es deixa trobar. Per les Serrilles que pujaven a peu amb bastó de rosaris, pels geganters amb els gegants a coll. Per gent a la benaurança i per gent a la malaaurança. La seva oreneta no marxa amb el mal temps, baixa a tota nit d'hivern de dolors.

Per a qualsevol de Berga, fins per als qui tenen el parenostre sense brots, Queralt és l'Acròpolis, l'alta ciutat de la nostra terra.

Aquesta us l'engego, gent.

I no us l'agafeu per la mala banda.

Però conec i visc Queralt com ningú més. Amb trenta-cinc anys de viure-hi és carn de la meua carn. Duc a dintre els camins amb neu sense fressar, el primer brot dels faigs, les ombres aplanades per la xardor i el comiat tardoral del bosc a colors de fresc romànic.

I aquells dies de boira estesa fins a Montserrat, sentint el respirar de Berga allà baix en les remors del dia i els silencis de la ciutat adormida a la nit.

5. PUNYIDA

Gent, si no ho dic rebento.

No trobava el dia, i vet ací que avui és avinent.

Queralt m'ha donat una pau que em durarà sempre, però també em deixa una punyida. L'he vist com s'anava enrunant.

A la primera nit d'arribar-hi, dormia amb el matalàs a terra quan la tempesta feia saltar el telèfon a guspies com un ple de la Patum. Era un avís. El llamp va encendre una biga; amb teulada i dos trebols, vaig haver de dormir amb paraigua; dor-

mint em va caure un revoltó que, si m'agafa de ple, tururut viola; m'he afaitat amb un sífó i la meua mare tan polida, havia de fer tota una tirallonga de rituals ocults per "rentar-se tota jo", que deia, i tu, Pasqual, recordes.

No en dic més.

Ep. I no em queixo, que viure a Queralt és un goig tan gran que te les fa aguantar totes.

Finalment, vam partir. Un tros per a l'Ajuntament, un tros per la Parròquia. I se'm van acabar les penes. Sapastre com sóc per als diners, la junta i sobretot el Santandreu i el Riba ho duien tot i em deixaven tranquil. Tranquil i amb la companyia que mai oblidaré de la Conxita i el Josep Vila.

Tanmateix, no se'm van acabar les penes, feia patir de veure com la vella i digna casa s'anava ensulsiant. Fins avui.

Ep. No en puc donar les culpes als Ajuntaments que han governat la ciutat. Queralt s'ha fet massa gran per a la poca pela dels nostres Consistoris.

Ha sortit una iniciativa per refer Queralt. Per l'amor de Déu, poseu-hi tots el coll. Tots els que som ací i més, que no vull assenyalar ningú.

6. COMIAT

Posat a ventar-les totes.

Si us he de dir la malura dels catalans, us ho reblaré planyent-me que no som capaços de fer allò de "*Fuenteovejuna todos a una*". Som la gent de la picabaralla.

Per a mi, avui, és dia de pau. Hi sou de tots els colors.

Deixeu-m'ho dir, sóc un del vostres.

És poc allò que ens separa.

És molt allò que ens uneix.

Els carrers fressats i les places silencioses, la llargada del Vall, els mercats i les fires.

La Patum i Queralt.

I més que no sabem dir de tan endins com ho duem.

I així acabo.

JOSEP M. BALLARÍN I MONSET

